

LITERATURA

Rozdělení literatury

Literatura

- Literaturou rozumíme veškeré písemné jazykové projevy každého národa.
- Před znalostí písma si lidé vyprávěli příběhy a báje.
- Přenos z generace na generaci (ústní lidová slovesnost).
- Literaturou se zabývá literární věda.

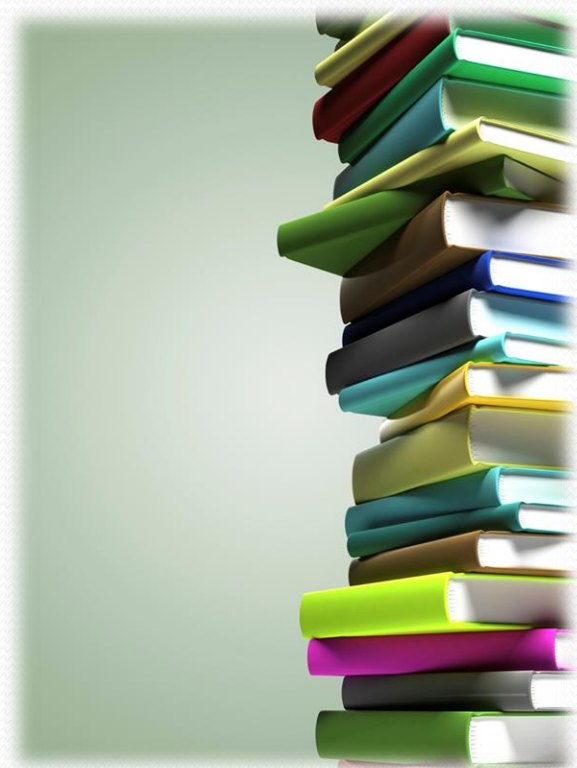
Rozdělení literatury

- POEZIE – lit. psaná ve verších
- PRÓZA – lit. odpovídající běžnému vyjadřování, souvislý text (nepsaná ve verších)
- DRAMA – lit. určená k předvádění na jevišti

Literární druhy

- LYRIKA
- EPIKA
- DRAMA

LYRIKA

- nemá děj
- autor vyjadřuje především pocity, nálady a dojmy
- je psána ve verších

EPIKA

- má děj
- většinou próza, ale může být psána i ve verších

DRAMA

- má děj
- je určeno k předvádění na jevišti (divadelní hra)

LYRIKA - ŽÁNRY

- **PÍSEŇ** - prostá, zpěvná báseň, vyznačující se pravidelnou stavbou, rytmem a rýmem (dělíme ji na lidovou a umělou)
- **BLUES** – melancholická (smutná, skličující) píseň
- **ÓDA** – rozsáhlejší oslavná báseň
- **ELEGIE** – (ŽALOPĚV) truchlivá báseň vyjadřující smutek nad ztrátou blízké osoby, vlasti apod.
- **EPIGRAM** – krátká satirická báseň
- **EPITAF** – veršovaný nápis na hrob
- **PÁSMO** – sled veršů zachycující proud básnickových představ
- **KALIGRAM** – báseň uspořádaná do obrazce

Kaligram

A bylo to dnes a po w eni k a p a e d e s i s i v t o m u c h m u r n e m
 k v a d y c i i d e j n i z a n i l y c i d n i p l n e m
 n i v e d n i t a k s e š l i m m r t v y c h n a d e j n i
 h a r m o n i k a n i h r a e p r o t y m u t a n c o v a l y p o k l a v e s o i c h a r a d y d e n s e d e l a t u t a k o c i p a m r t v y c h n a d e j n i
 H a r m o n i k a n i k o c h a s v e m i s t o o b c h a s e l a s v i t r a j o m s v i t a v e s p a n k u m k d o s m y j n i m e r u i l o m a p r i e c b d e l a p r i e s s v i t s p a m e k a v a d y j e j n o c i z a n i l y v c h l a d n y c h m o c e c h t y d r a m a n t y p r u s r a c n e j e j n i s p e r k j e j n d a r s p o l e c i n i c e s t r a d i n i e b r a k u d l o u h a d e t u l e t a v s a k c o n a d o m u s i e d a k o c i p a m r t v y c h n a d e j n i s l e p s i

Stavba básně

- **SLOKA** – (strofa) je sdružení více veršů do logického celku, oddělují se odřádkováním
- **VERŠ** - jeden řádek básně
- **RÝM** - zvuková shoda konců slov na konci veršů

Rým

- SDRUŽENÝ

láska **a**

páska **a**

brána **b**

rána **b**

- STŘÍDAVÝ

láska **a**

brána **b**

páska **a**

rána **b**

- OBKROČNÝ

láska **a**

brána **b**

rána **b**

páska **a**

- PŘERÝVANÝ

láska **a**

brána **b**

stála **c**

páska **a**

EPIKA

- její podstatou je děj
- většinou se odehrává v minulém čase (oživujeme něco, co se stalo)

EPIKA - ŽÁNRY

- **BÁJE** – pokus o výklad světa, přírodních jevů
- **POHÁDKA**
- **POVĚST**
- **BAJKA** – zvířata jednají jako lidé
- **LEGENDA** – vyprávění o životě světců
- **EPOS** – rozsáhlý, veršovaný, nejstarší dochovaný žánr
- **POVÍDKA** – kratší příběh, jednoduchý děj, málo postav
- **NOVELA** – střední rozsah, poutavý příběh s překvapivým závěrem
- **ROMÁN** – rozsáhlý, rozvětvený děj, množství postav

DRAMA

- jeho podstatou je děj, který se uskutečňuje pomocí dialogu, příp. monologu
- odehrává se v přítomném čase
- vznik ve starověkém Řecku

DRAMA - ŽÁNRY

- **TRAGÉDIE** – vážný obsah, katastrofický konec
- **KOMEDIE** – humorné situace, šťastný konec
(tragikomedie, muzikál, loutková hra, fraška...)
- **ČINOHRA** -